

**Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola
Prodigi Euangelici**

Qvae Poenitentia Peccatorvm Sev Conciones De Prodigi Evangelici Reditv
Ad Patrem

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1615

3. Bonum esse si Reges & superiores omnes paternam istam clementiam
imitentur.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55940](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55940)

III.

*Bonum esse si Reges, & omnes superiores paternam
istam clementiam imitentur.*

Nolite cogitare, dilectissimi, hæc omnia de patre dicta ad iustificationem solum benignitatis Christi in publicanos, contra morsus & calumnias Pharisæorum, & ut nobis spes crescat diuinę misericordię, si post infinita peccata quę forte commiserimus, poenitentiam agamus: sed etiam ut quantum possibile imitemur, alij aliis misericordiam facientes, maxime superiores inferioribus. De ea loquor misericordia, quę in venia & indulgentia consistit, in subuentione, in opitulatione & benignitate conuersationis. Deus bone quam multa nos illuc inuitant. Primum nobilitas & excellentia istius virtutis, quę prudentissimis quondam Atheniēsis, non tam affectio quędam, quam numen visa est, iuxta Quintilianum: cui & altare erectum fuit, cuius tanta vis ut homines ad diuinitatem quandam euehat, siue seruent constitutos in periculo, siue ignoscant in se peccantibus, siue supplicibus condonent.

*Quintil. li. 5
Inst. orat. c.
II.*

Cicero orat. pro Ligario.] *Nulla re propius homines ad Deum accedunt, quam salute hominibus danda.*

Demosth. ad Alex.] *Nulla de virtutibus generosior misericordia, nec admirabilior clementia nec per aliud propius Deo accedere potes quam ut salutem conferas hominibus vel dando, si egerint, vel parcendo, si deliquerint, vel indulgendo si supplicauerint.* Claudianus: *Dum vincamur in omni munere sola Deos aequat clementia nobis.*

Quamuis omnibus modis Deus nos superet, sola tamen clementia nos Deo fere pares facit, ut dicebat aliquando Honorio filio, Theodosius Imperator.

Hęc virtus apud Deum, & maximos quosque maxime in usu est. Apud Deum: nam Dauid dicit: *Misericordia tua plena est terra.* Et alibi, *Miserationes eius super Psal. 118. 6
omnia opera eius.* Vel quia maior, vel potius quia om
nibus operibus eius iungitur & inseritur. Quicquid

O o eam

enim agit *ad extra*, agit cum misericordia, & morus à misericordia. Misericordia est qua nos creauit, qua fecit nos participes sui esse, similitudinis & felicitatis suæ. Quod nos redemit misericordia est, quis dubitat? Quod Sancti beati sint & ita omnibus repleti bonis, gratia & miseratio Domini est; non propter fundamentum tantum, quia videlicet primitus gratiam qua merentur dedit, sed etiam quia *ultra condignum* remanerauit.

Quod damnati inter tormenta sua minus puniantur quam commuerunt, misericordia Dei est, punientis *citra condignum*. Facit ergo Deus milies omnibus misericordiam, sine vlllo iustitiæ rigore, & plus quam debet, id est, nemo iure misericordiam quam fecit postulare posset, qui contra nihil vnquam facit tam seuerum, cui non multum misceatur misericordiae, id est, nisi veller ostendere semper suam bonitatem, procederet etiam multo seuerius.

Psal. 35.

Domine in caelo misericordia tua: tanta est, tam sublimis, vt caelo caput inferat, & veritas tua vsque ad nubes, id est, iustitia nubes tantum pertingit, inquit Psalmista. Hæc apud omnes etiam magnates. Potentissimi enim Monarchæ semper fere clementiores sunt. De Sancto Theodosio ita refert Ambrosius.

D. Ambros. de obitu Theodosij.] Beneficium se putabat accepisse augusta memoria Theodosius, cum rogaretur ignoscere; & tunc propior erat venia, cum fuisset commissa maior iracundia: & optabatur in eo, quod timebatur in aliis vt irasceret: hoc erat remedium reorum. Qui nunquam veniam confitenti negauit.

Traianus Imperator adeo teste Plinio clemens fuit, vt subditos beneficiis continere mallet quam pœnis.

Plin. in Paneg. Traiani.] Tibi beneficiis potius quam remediis ingenia nostra experiri placet.

Idem ibid.] Cum ciuibus tuis, quasi cum liberis parens viuus.... hoc tantum ceteris maior, quo melior.

Vnde

Vnde & Senatus Romanus, vt scribit Dio, inter ceteros titulos ipsi decreuit nomē Imperatoris optimi. Quis vnquam Iulio Cæsare clementior, qui Pompei hostis sui capiti illachrymatus est? qui neminem cæcidit nisi armatum, qui ignouit omnibus, qui antiquos honores hostibus non ademit, qui optabat vitam reddere cadentibus in prælio, qui denique nimia bonitate periit? Adeo clemens fuit, vt inter plurimos alios honores, ipsi ædificaretur templum clementiæ, vt sic humanitati eius qua victoriam moderatus erat, gratiam redderent.

Cicero orat. pro Rege Deiotaro.] *Cum facile exoreris Cæsar, tum semel exorari soles. Nemo vnquam te placauit inimicus, qui vllas resedisse in te similitatis reliquias senserit.*

Augustus ab ipso adoptatus eiusdem plane fuit generij, qui cum semel L. Cinnæ nobili nepoti magni Pompeij ignouisset, relicto ipsi patrimonio quod in ærarium publicum inferre potuerat, & collato ipsi sacerdotio, cum tamen postea certior factus esset eundem Cinnam statuisse inter sacrificia ipsum truncare, iterum ipsi ignouit, & seorsim aduocato rursus obtulit amicitiam, & beneficiæ duellum, vnde Poeta.

Suet. in vita Aug. Cæs.

*Disiit etiam multos, & honoribus auctos
Vidi qui tulerant in caput armatum.*

*Ouid. lib. 2.
Trist.*

*Quæq; dies bellum, belli tibi sustulit iram;
Parq; simul templis vtraq; dona dedit.*

Carolus magnus flagellum Saracenorum, cum Saxonum vicisset, & iam victorum colla calcaret, omnes ipsorum ignouit rebelliones, quæ tamen fuerant admodum frequentes; dum modo baptismum & Christi fidem acciperet. Carolus Caluus adeo mitis fuit Rex, vt Balduinum filium Audaqueri Comitem crearet Flandriæ ex præfecto sylvarum, & venationum, post raptam filiam Iuditham.

Vide epist. aureas Geuarræ circa finem.

Quamdiu Herculis stabunt columnæ, quæ diu stabit mundus, B. memoriæ Caroli Quinti clementia in omnium ore versabitur; in Hispanos sub Iohanne

Padillo, in Alamannos sub Duce Saxonæ, in Gandauenses vbi natus: quibus omnibus facile ignotæ sunt rebelliones, & sopitæ tam paruo sanguine quam fieri posset. Et cum quidam ex primariis belli Ducibus suaderet ipsi Gandauum excindere, duxit eum in excelsæ turris fastigium, cumque inde iussisset speculari parui illius mundi amplitudinem, propter crudele consilium exulare iussit Flandria. Vtinam crudelitatis monstrum nunquam fuisset renatum. Historicus quidam non ignobilis, postquam in multis eum

Guil. Zeno- Julio Cæsari comparauit, concludit: *Clementia autem*
carus lib. 3. *vtriusq;* (Iulij Cæsaris & Caroli Quinti sc.) *aqualis, &*
de Repub. & *fortasse in Carolo maior fuit.*

vita Caroli
M. Belgæ.

Riualis eius & competitor Imperij Franciscus primus, in hac virtute ipsi fuit secundus. Cum enim ipse ad Rupellentium rebellionem castigandam fuisset profectus, condonauit tamen omnibus sine cæde, dicens se, etsi occasionem haberet vindicandi iniuriam, malle laudem apud posteros seruatorum quam cælorum ciuium. Princeps Imperio dignus, si cum alio quam cum Carolo Quinto concurrisset. Quem Regem multis annis vidimus maiorem, foelicitem, excepto extremo eheu infortunio, magno Henrico Quarto: qui sine pecunia belli dux, contra pecuniosissimos bellabat exercitus: qui multo tempore duplex Rex, vtraque caruit corona, quam multis domiforisque inuidentibus, cælo quasi & terra repugnante, Deo interim iuuante, gladij microne capiti suo imposuit.

Sed magnus ille Henricus, non belli claritudine, quam clementia & misericordia maior. Henricus Quartus, scribit quidam post mortem eius Episcopus, victoria vsus est vt victis se exhiberet patrem & hostis nomen, populi & filiarum nomine commutaret. (Et paulò post) generatim tanta fuit eius bonitas, vt ad foelicitatem quærendam in Francia, desiderandus ei hostis aliquando fuisse videretur, quale ex S. Ambrosio de Theodosio supra fere atrulimus.

Omnino sic res habet, dilectissimi, quo generosiores

res homines sunt, eo mitiores: ex imbecillitate ori-
rur, tacitaque quædam infirmitatis professio est, al-
teri iniuriam facere, aut iniuriam illatam vindicare.

Quid.

*Quo quisq; est maior, magis est placabilis ira,
Et faciles manus mens generosa capit.*

Nonne inter homines experimur facilius cum vi-
ro quam cum fœmina rediri in gratiam? Nonne leo-
nem brutorum Regem prostratis videmus parcere, i-
mo errantes in viam reducere, & Angelicos molossos
à latratu cessare facilius, blandimentis & popismate
placari, quam catellos istos qui vix vnciam carnis ha-
bent, qui semper allatrant, exploratores viarum nec
vnquam compesci possunt.

Ideo sapienissime senex quidam dicebat: *Maximã* Barlaam o-
pinor. *potestatem accipiens datorem potestatis iuxta possibilita-
tem suam debet imitari. In hoc autem Deum maxime imi-
tabimur, si nil iudicauerit, quam misereri, pretiosus.*

Secundo. Inuitamur huc, quia nulla virtus magis
hominem decet, nullaq; humanior est. *Homo sum, hu-* Terent. in
Heaut. *mani à me nihil alienum puto.*

Non sumus ferro conflati & chalybe, non chore,
non marmore, non excisi ex rupe, non ex ligno indo-
mabili; sed testæ ex molli fictæ luto, ex argilla, vt di-
scamus esse flexiles: non chalybe duriores, immitio-
res marmore, sed tractabiles, formabiles, vt limus vn-
de ficti sumus: ac animam nobis debere esse mollem
ac subactam, vt proportio quædam sit formæ & ma-
teriæ.

Et cur non nascimur vt alia animalia armati, qui-
bus natura cornua dedit, aliis vngues, aliis dentes, ni-
si vt erudiremur ad mansuetudinem? & cur solus ho-
mo inter omnia animantia vere la chrymat? & cur o-
mnes plorantes & vagientes nascimur, nisi vt omni-
bus moueamus pietatem & misericordiam? Præ om-
nibus tamen hæc virtus fœminarum est: quæ & ideo
molliori & teneriori, quasi lacte coagulato, creantur
corpore: vnde & dicunt quidam, *mulier quasi mollis
æer.* Viro fortitudine minor, voce suauior, specie a-

mabilior, ad fletum procliuior, vt animā habeat corpore non minus gratiosam ac tractabilem, ne cacophoniam sit & intemperies, inter animum & corpus: ne fraudem præferat in gestu, in vultu: foris quasi fronti habent inscriptum vt Apothecariorum pixides, totam esse melleam, totam clementem. Anima veto reclamet operibus, totam esse aloën, totam rigidam, non mulierem, sed sub mulieris specie Tygri-dem, aut leenam.

Faustus Andrelinus.

Candida pax homines, trux decet ira feras.

Dein, misericordia ac clementia hominibus propria est, quia soli, nec trahi, nec impelli, nec stimulari volunt; sed suauiter duci. Plerique melius clementia quam rigore flectuntur, dissimulatione, conuiuenticia, ignoscendo, quam in clamando semper, & mul-tando omnem errorem.

Sicut pasta molli & argillosa constant, sic & mol-liter haberi volunt, & sic habiti discunt agere bene, bono corde, & in bonitate perseverare, non minus extra quam in magistri conspectu: cum alias refractarij fiant, recalcitrantes, obluccantes calcariis, & si quid boni agant hoc extortum est, & temporaneū, à seruientibus ad oculum: vertat tergum magister, statim ad antiquum redeunt.

Terent. in Adelph. Act. i. Scen. i.

Mea est sic ratio, & sic animum induco meum:

Malo coactus qui suum officium facit

Dum id rescitum iri credit, tantisper cauet:

Si speret fore clam, rursus ad ingenium redit.

Ille, quem beneficio adiungas, ex animo facit.

Studet par referre, praesens absensq; idem erit.

Hoc patrium est, potius consuesfacere filium,

Sua sponte recta facere, quam alieno metu.

Hoc pater ac dominus interest: hoc qui nequit,

Fateatur se nescire imperare liberis.

Insuper nulla virtus est, ad quam Deus, & natura, nos crebrius inuitat. Per singulas Bibliorum paginas clementiae, & misericordiae opera inculcat Deus.

Estote misericordes sicut & pater vester misericors est.

Ephes. 4.

Ephel. 4.] *Estote inuicem benigni, misericordes.*

1. Petri. 3.] *Estote compatiētes, fraternitatis amatores, misericordes.*

Misericordiam volo & non sacrificium.

Luca. 6.

Natura: quia nullum membrum est quod alterius ope & benignitate non indigeat. Si oneratur manus altera, admouet statim altera & subleuat. *Manus manum fricat.* Si inter ambulandum pes læditur, os clamat, & gemit; manus subuenit. *Vbi dolor, ibi manus.* Si vulneratur aliqua corporis pars, omnis statim eo refluit sanguis, tanquā periclitanti ciuitati iturus suppetias. Si cor terrore obsidetur, ab extremis membris, quasi præsidarij milites conuocati classico, sanguis ad Regiam adcurrit. Si verecundia suboritur, fit idem. Adeo usque verum est illud S. Pauli: *Si quid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra.* Imo sæpe non attendunt vulnera etiam impendere sibi, sed vt alia præseruent se obiciunt. Manus se interponit ne feriatur oculus, digiti pro lingua ne calidis aduratur, pes alter pro altero ne corpus præcipitet. Quid? quando vnum membrum casu vulnerauit alterum, non ideo vindictam expetit vulneratum, sed quam potest perfert æquissimè. Vidistisne vnquam pœnam ex gi à dentibus, si inter mandendum linguam forte aut labia corroseint? Audistisne vnquam à manu exactam vindictam, si forte carpentarius incerto ictu pedem ascia vulnerauerit; vel postulatum digitum ad pœnam, si incommodè pupillam tetigerit. Natura igitur his omnibus egregie erudit nos ad pietatem, & clementiam mutuam; cum simus inuicem membra humani generis, membra corporis mystici Christi, membra eiusdem Reipublicæ, membra eiusdem monasterij, eiusdem collegij.

1. Cor. 12.

Huic insuper virtuti magna Deus promisit præmia, terribiles verò minas negligētibus. Obseruantibus promisit possessionē terræ; siue huius mortaliū, in cuius instabilitate tanquam in fluctuātibus insulis

corpore versamur; siue alterius viuentiū, & immortaliū, in cuius soliditate corde versari debemus; veta terra promissionis, vnde nobis frumentum & animæ nutrimentū prouenit: siue etiā terræ nostri corporis, in qua tanquam in tugurio anima nostra moratur. De quacunque tandem terra intelligatur, paruum non est promissum. Aut dicamus potius de his omnibus simul intelligi, *Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram.* Benigni, tardè irascentes, cito ignoscētes, terram possidebunt; diuites in mundo, pacifici cum Domino, longæui in vita. Quot Reges terras perdidērūt, eiectione regnis, spoliati coronis, & vita, propter inclementiam tam in subditos quam in vicinos?

Senec. trag.

Multis terribilis caueto multos,

Inuisa nemo imperia tenuit diu, inquit Seneca.

Sallust. ad Cæsarem.] *Equidem ego cuncta imperia crudelia, magis acerba, quam diuturna arbitror: neque quemquam à multis metuendum esse, quod ad eum ex multis formido recidat. Eam vitam, bellum æternum & anceps gerere quoniam neq; aduersus, neq; ab tergo, aut lateribus tutus sis, semper in metu aut periculo agitis.*

Demosth. Olynth. 2.] *Non fieri potest Athenienses, vt per iniurias Operiuria & mendacia, stabilis potentia comparetur.*

Terent. in Adelp. Act. 1. Scen. 1.

Errat longe mea quidem sententia,

Qui imperium credat grauius esse aut stabilius,

Vt quod sit, quam illud, quod amicitia adiungitur.

Reges perdunt & se & regna propter iracundiam, propter sequitiam nimiam, quia nimis inaccessi, nimis immites, quia nihil nisi tonitrua, fulmina, & minas habent in lingua, gladios & sanguinem in manu. Inimicos enim faciunt quos irritant, *non habemus seruos hostes, sed facimus,* inquit Seneca. Et sic exasperatis subditis & vicinis, eos simul in se conspirare faciunt, quoque grauioribus occurrunt pœnis, & plurium demittunt capita, p'ura succrescunt hydræ Herculis.

Senec. epist.
47.

Seneca de clementia.] *Vt arbores quædam recise pululant: ita Regia crudelitas auget inimicorum numerum, tollendo.*

tollendo. Et nimis rigidè inquirentes omnia, declarant solum quam multis sint odio. Quod optime intellexit Antoninus Pius Imperator, qui superfederi voluit inquisitionibus, quas magistratus contra coniuratos in maiestatem volebat instituire: dicens non expedire nimium curiose inquirere de illis qui ipsi vellent male, ne hac ratione constaret, si forte multi inuenerentur, quot haberet inimicos.

*Sext. Aurel.
Victor in
Antonino
Pio.*

Quis nescit Sauli festinatam mortem, propter crudelitatem nimiam, tam in Dauidem sibi fidum, cuius opera ipsi tuta fuerat corona, quam contra Sacerdotes Nobe, qui fugienti subuenerant? non tantum quia Deus iniustitias eius punire voluit, sed etiam quia in maxima contra Philistæos necessitate, Dauide primo militiæ duce exarmatum se sensit, & despoliatum, ac eorum viribus qui Dauidem sequebantur: forte & suorum desertus benevolentia, quos iam tangebatur Regis in vice-Regem iniuria.

Quid dissidit decem tribus, quæ cum aliis duabus vnum regnum constituiebant Hebræorum, nisi Roboami Regis immisericordia in populum orantem antiqua Salomonis vectigalia non nihil remitti? Memorabile est quod de Comite Flandriæ refertur, Socero Philippi Audacis, Ducis Burgundiæ, sub regno Caroli sexti. Hic cum turmam aliquam Gandauensium, quam ducebat Tribunus Launay, gladiis confidisset, & castris ad Gandauensium muros applicatis misero illi populo truculentus immineret, qui ante dolentes pacem parabant, desperatione & periculi vicinitate compulsi, emiserunt in campum sex hominum millia, duce Artauello, qui ita rem gesserunt, ut cum ventum esset ad manus, medium perfringeret exercitum, ac sequentes Brugas vsque, & compulerint dedere castrum. Compulsus in arctum, tantam tempestatem ex ignibus quos primum sparserat vidit enatam.

Miserum Belgium, vnde tã opere depressum, quid tam formosum corpus, tam turpiter exartuauit, constans 17. olim prouinciis? nisi sæuitia & implacabili-

tas quorundā, qui pastores missi, lupos egerunt. Plurimum misericordie & benignitatis horum malorum erit remedium. Sed Deo gratias, quod Principes tui hæc paulatim sentire discant, & contrariis mediis iuuare.

Faxit Deus vt vnctioes ipsorum tam sint dulces, vt si eas præcisa membra non agnoscant, dislocata saltem & infirma bene se contineant, & solidentur. Sed spero videre aliquando per gratiam Dei huius corporis redire *ossa ad ossa*, propter notabilem rerum correctionem. Sed melius hæc ab aliis, melius apud alios, quare hæc dimittamus.

Dico igitur nimiam sauitiam, nimiam inelentiam; magnos viros perdere: quia tot sibi hostes faciunt quot subditos habent; conicientes eos desperatione in audaciam: & quamuis subditi in ipsos nihil mali moliantur, cœlestes tamen iræ regnum sæpe & vitam ipsis eripiunt, quibus per clementiam præfuisent.

Vide Frosard.

Si Carolus sextus Rex Gallia minus cupide vindicare voluisset dissidium Oliuerij Clifsonis Constabilis contra Petrum Craonem, nonne cessisset homini bene? Veniens enim magnis viribus in campum, ducens in Britanniam, contra Ducem, compulso illuc Craone, in sylua Cenomansis quidam ignotus inter duas se coniecit arbores, sistens apprehenso equo Regem, clara enuntians voce: Rex caue ulterius equitare, reuertere, nam proditus es. Quo attonitus Rex & percussus terrore, vique iuuenis & febricitans, cum omnibus Comitibus regressus & pleno impetu extra syluam. Ex duobus verò ministris, quorum alter de more nolam gestabat in capite, alter cum lancea Regis sequebatur, posteriori dormitanti hasta regia in præcedentis tintinabulum lapsa est: cumque ferrum ferro illisum sonitum daret, Rex phantasiis oppletus ingestis ab ignoto illo homine, statim circumsilire cepit, & stricto gladio vndique diuerberare, quasi versus in furiam: diffugiebant statim seruuli, & ipse nemi-

nem

nem agnoscens alta furebat voce *hinc hinc proditores.*
 Dux Aurelianensis frater eius, Regem sequentem læ-
 to cursu armata gladio manu, vix agilitate pericu-
 lum corporis euasit. Rex tandem labore fatigatus, ac
 equo plane lassato, ab equite captus, & suauiter Ce-
 nomanum reductus est, adeo languitus ut vix puta-
 retur superuicturus: quo casu via intercepta, reuoca-
 toque exercitu, tota mansit vira valetudinarius, &
 cum magno regni malo per interualla phrenesi ob-
 noxius. O quanti ipsi fuisset plusculum misericordiæ!

Quid dico? & si Deus possessiones ipsis permitte-
 ret, ac subditi, promissas à Christo mitibus ipsi se illis
 & vira spoliant, exedentes ossium medullas, exuentes
 sanguinem, rodentes cor & carnes, tam feruida, tam
 crebra, tam longa cholera. Physici enim dicunt bilio-
 sa animalia breuioris esse vite, dantque in exemplum
 canes, qui ut crebro irascuntur, paucis annis extin-
 guuntur. Dein in perpetuo insidiarum sunt periculo,
 in perpetua tristitia, quod videant se exosos, & inui-
 sos omnibus, ut Tyrannos. *De Domino loquuntur, Seneca epist.*
quibus coram Domino non licet, inquit Seneca. Om- 47.
 nes ipsis imprecantur mortem & cœlestia fulmina,
 malumque exitum, de quo inimici gaudeant. Lon-
 gœui sunt & terram possident quibus pacata est ani-
 ma, amant & amantur ab omnibus, grati Deo, qui
 ut filios & sui similes diligit misericordes: tuti om-
 nium corpore, omnium præditiis, quilibet enim
 subditorum suam minus quam Regis amat vitam.
 Amicos in fide continent, inimicos deuinciunt, &
 conuertunt ad pacem, atque ita terram pacifice pos-
 sident.

In patientia vestra possidebitis animas vestras.

Seneca Trag.

Qui vult amari languida regnet manu.

Seneca ad Paul. de breuitate vitæ.] *Quanto melius
 beneficiis imperium custoditur, quam armis.*

Claudianus ad Honor.]

Non sic excubia, nec circumstantia tela,

Quam tutatur amor.

Cicero

Cicero lib. 15. Ep. ep. 3.] *Mihi in eiusmodi re, tamq̃ bello (Parthico sc.) maxima cura est, ut qua copius & opibus tenere vix possumus, ea mansuetudine & continentia nostra, sociorum teneamus fidelitate.*

Sallust. ad Cæsarem.] *Qui benignitate & clementia imperium temperauere, his candida & lata omnia: etiam hostes equiores, quam alii ciues.*

Cyri morituri ad Cambysem filium vox hæc apud Xenophontem fuit.] *Non est aureum hoc sceptrum quod regnum seruat; sed amici multi sceptrum sunt Regibus verissimum, maximeq; securum: & non parantur fidi amici vi, sed potius beneficentia.*

Senec. Ep. 47.] *De Domino loquuntur, quibus coram Domino non licet. At illi, quibus non tantum coram Dominis, sed cum ipsis erat sermo, quorum os non consuebat, parati erant pro Domino porrigere ceruicem.*

Ante pedes ipsorum subditi obruncari se sument, quia illis magis timent quam sibi. Ino benignorum Principum hostes, magis ipsis fauent, quam amici crudelium & sæuorum immitibus. Sola clementia bonos continet, malos emendat.

Seneca Ep 47.] *Quidam cœnent tecũ, quia digni sunt, quidam, ut sint.*

Laudamus nonnunquam aliquem, non quia laudabilis est, sed vt laudabilis fiat, & indicetur qualis esse debeat. Pugiles videmus mirabili stratagemate sternendo se in terram, præcipitate Antagonistas, qui ipsos student pondere quasi obruere: sic in humana conuersatione, cedendo, tolerando, humiliando plurimum quæritur victoria.

D. Gregorius Nazianz. Orat. 3. de pace.] *Adspicite leges palestræ, pugilumque certamina: qui ex ipso, quod loco inferiore iaceant, sæpenumero superne incumbentes superant.*

Prou.] *Cedendo victor abibis.*

Terent. in Andria.] *Obsequium amicos parit.*

Quid. 2. de Arte.]

Obsequium tigresq; domat, tumidosq; leones.

Rustica paulatim taurus aratra subit.

Cogit.

Cogitatis primos leonum domitores, qui ipsos do- *Vide Pliniū*
 cuerunt reuereri magistros, & sine remorsu verbera *lib 7. ca. 56.*
 & fustes eorum tolerare, vt vidistis aut his diebus vi- *Diod. Sic. li.*
 dere potuistis in hac vestra Namurcensi ciuitate, tan- *6. Polyd.*
 tam à generosissimis & ferocissimis animalibus ob- *Virg. de rer.*
 tinuisse subiectionem, sine blandimentis, demulsi- *inuent. li. 2.*
 onibus, ac officiis præuiis. Vel videtur vobis primus *cap. 12.*
 qui equum conscendit, siue Bellerophon ille fuerit,
 siue Neptunus, siue Cain, eodem redit, hoc sine be-
 nignitate tentasse & patientia?

*Cain assentante manu pulchrum demulcet equulum,
 tergo insilit saltu leni, tenetq; locum belle ac fortiter. (do-
 ctus inquit Barras) Primum gradi, dein succussare, dein
 ad cursum erudit. Permittit saepe cursum nec premit quan-
 tum potest, sed paulatim sistit furorem, doctaq; arte postea
 format in saltum, hortatur voce grata, ploditq; manu col-
 lum: detinet vt respiret, resumatque anhelitum, lentoque ad
 stabula vt eduxit reducit passu. Vnum videtur ex utroque
 corpus, sensus idem, cum ordine fiunt omnia, cum gratia,
 & paulatim hic adorari se facit raro artificio, alter bene
 natum diuturnis exercitiis subsistere leni docet in vestigio,
 aut agilem pernici ruere impetu, &c. Vt igitur arte gene-
 rosa ista animalia seruituti assuescunt, sic & multo ma-
 gis homo, & subditus ad obtemperantiam erudien-
 dus est. Domina & stimulatix clementia, diademata
 Regum capitibus quasi clauo infigit trabali, & vt o-
 leum in mare diffusum componit iratos fluctus, sic
 illa virtus plane humana, Regia, Diuina, concitatos
 populos mitigat, regna quietat. Accipite exemplum.
 Modus quo quotidianas insidias Augustus superauit,
 non rigida fuerunt supplicia, nõ sanguis effusus. Hac
 enim ratione instigantur & alij: sed venia quam con-
 cessit ad instantiam vxoris Liuię, ignoscens omnibus
 nouissime coniuratis, aliquantulo contentus vexa-
 tione, translato Consulatu in Cornelium quendam,
 inquit Dion. Cassius. Hoc enim clementiæ exemplo
 ita Romanorũ obstrinxit corda, vt nemo ipsi postea
 insidiaretur, imo & talium rerum cessarent suspicio-
 nes. Operę pretium est hæc paulo longius ex Suetonio
 refer-*

*Dion. Cass.
 hist. Rom. li.*

55.

*Suet. in eius
vita.*

referre. Augustus iam quadragenarius, in Gallia intellexit nobilem quendam Pompeij cognatum Lucium Cinna sibi moliti insidias, accepit etiam vbi, quando, quomodo negotium institueret: decreuerat enim inter sacrificandum eadem exequi. Dictabatur iam sententia proscriptionis; sed cum Augustus nescio quid interloqueretur, ingressa est vxor Liuia, dixitque: fac Imperator quod Medici, qui cum consueta media nihil prodesse sentiant, contraria tentant. Nihil seueritate profectum. Condone igitur. Cinna iuuenis iam detectus, vitæ tuæ obesse nihil poterit, gloriæ vero prodesse plurimum. Imperator itaque vocari eum iussit, vt solus cum solo ageret, & tam ipsi quam sibi sedem poni, tum dixit ei, quæso te Cinna ne orationem meam interrumpas, tibi postea loquendi erit tempus. Tum demum pleraque sua in Cinna recensens beneficia, quomodo ipsi & ex aduerso militanti seruasset vitam, quomodo non de iure in fiscum vindicauit patrimonium, quomodo insuper contulisset ei sacerdotium, quaerit tandem quid fecisset nece dignum. Turbato non parum Cinna, cessauit ipsam vrgere vltcrius his verbis: Cinna iterum tibi vitam largior, primum quidem vt hosti, iam vero vt insidiatori: ex hac die auspicemur amicitiam, certemus in posterum beneficiis, & videamus verum ego tibi, an tu mihi magis vitam debeas: obtulitque ei consulatum. Exitum desideratis reit Cinna ex in amicus ei fuit fidelissimus, nec Augusto Casari vllæ in posterum tensæ insidiæ. Videre quam sit verum, *Beati miles quoniam ipsi possidebunt terram.*

Clementi octauo non cessit male quod in gremium collegerit Henricum quartum, quem antea viderat strinxisse ferrum in Ecclesiam, in regnum, cruentatum sanguine, puluerulentum ruinis, quas cum exercitu fecerat. Nam post istam Clementis clementiam, filium se semper exhibuit Ecclesiæ obedientissimum, pacificum sibi, pacificum regno, quotidie audiens sacrum, cumq; ad consecrationem corporis

poris & sanguinis Domini esset peruentum infallibiliter legem illam S. Ludouici, quam filio suo Philippo quasi testamento scripserat, Carthagine morti vicinus, vt scilicet sub consecratione cum nemine loqueretur. Magnus enim Henricus ad eleuationem semper ad orandum Deum se componebat, manens ordinariè post illam aliquanto tempore in meditatione (quam Hebræi pretiosam animæ mortem appellant) post illam Clementis clementiam, Catholicæ, Apostolicæ, Romanæ religionis magnus restitutor Rex factus est: nam in omnibus ciuitatibus à Reformatis inuasus, religionem liberam vindicauit. Imo in ipsaetiam Bearnia anno 1599.

Et quis ignorat quantum pro Catholica Ecclesia fecerit, cum nimirum à magno Turca obtinuit, vt Societatis Patres Constantinopoli habitarent. Clementia igitur Clementis octaui omnia hæc causauit bona. Quare non potest non laudari illud Pauli Quinti Pontificis Romani dictum, qui cum hæretici ad fidem conuersi pedibus eius aduoluerentur, petentes cum lachrymis veniam, aiebat Ecclesiam nunquam claudi redeuntibus; barbaram fore sæuitiam, sæuire in prostratos. Nec minus suauiter paterneque eos recepit, quam pater hic suum Prodigium.

Hic & laudabile Ecclesiæ Catholicæ institutum, *D. Cyprianus* cuius axioma: *Velit nolit, Nouatus hæreticus, omni tempore gratia Dei (& Ecclesie) recepit reuertentes: omni illos hora recipit. Hoc Ecclesiam inter alia stabilem facit: Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram.*

Ideo Christus mandauit Petro remittere septuagies septies, vt indicaret apud ipsam perpetuam debere esse remissionem. Hæc pro terra mortalium.

Si vero hæc terra cælum significet, qd vultis amplius? Significatur. n. mites in cælo beatiores fore, & digniores; & hoc æquissimū: quia hic virtutē exercuerūt maximè diuinā, & per illam vt filij studuerunt simillimi esse

Luca 6.

esse patris. *Estote misericordes sicut & pater vester misericors est Quoniam tu Domine suavis & mitis. Discite a me, quia mitis sum & humilis corde.*

Quod si vero carnem nostram significet, nonne magna hæc est promissio? Significat enim quod si mites simus in proximum, carnem nostram experiri simus mitiorem. O facile medium componendi rã longum, tam molestum bellum, rationis & sensualitatis. S. Paulus satis laborauit vt ieiuniis & laboriosis exercitiis illum scopum attingeret, sed estote tantum mites & videbitis effectum. *Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram*, corporis sc. Facilius esset alatum equitare Pegasus, vt Bellerophon, aut Dracones vt Medea, aut iugales aurigare Solis equos, quam sine Dei gratia speciali sensualitatem frænare. Videte interim medium verum quærendi hanc gratiam, hoc singulare dominium, tractabilem scilicet esse & humanum. *Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram.*

Contra eos verò qui virtutem hanc aut negligunt, aut contemnunt, suntne leues minæ? Minatur Deus iudicium sine misericordia ei qui non fecerit misericordiam. Minatur veniam nostris peccatis datam quasi reuocare, si conseruis nostris non condonemus. Hoc docere vult parabola eius, qui debebat mille talenta Regi, cumque non haberet vnde solueret, facile condonari sibi impetrauit: postquam vero Rex intellexit scruitiam istius in cõseruum, condonatione irritauit nouatis debitis: ac pessime illi omnia successerunt. Immisericordibus & inclementibus omnia sic contingunt: nam Dominus concludit parabolam: *Sic & pater meus cœlestis faciet vobis, si nõ remiseritis vnusquisque fratri suo, de cordibus vestris.* Sed hæc sufficiant. Imitemur itaque dilectissimi omnes, maxime grandiores, patris huius clementiam, & quantum possibile est illam Christi Iesu: hoc inter cætera principalis parabola huius scopus est. *Si quid corrigendum est, inquit Chryostomus hom. 24. in 7. Matth. Corrige quidem, sed noli vt hostis, sed neque vt inimicus, exigans ultionem, sed vt medicus remedia profutura conficiens.*

Matth. 8.

Simi-

Similiter erigamus spem, & cum melancholia ex peccatis nobis obrepit premitque animam, recorde- mur qualem habeamus patrem magis quam iudicē. Quam misericordem, vt nobiscum transigat; quo- modo Prodigum tractauerit pœnitētem, grauissimis oblitum peccatis, quam suauiter, quam amicè, vt ni- hil sponsus amatissimæ sponsæ ultra facere possit. Ac tali fiducia adeamus ad thronum, tali pœnitētia cum Prodigio redeamus ad Deum. Huc maximè pœniten- tiam & reditum eius proposui, hoc Aduentu, isto la- bore quo vidistis. Quid tam diu desidemus in vitio- rum nostrorum sterquilinio? Sursum, peccatores, Surgite dilectissimi, cum peccata nos circumstent, retrahamus quam citissimè pedem, *exurge, cum Pro- digio, qui dormis & illuminabit te Christus. Hora est iam nos à somno surgere.* Siue necessitate corpori, siue infir- mitate in curis & operibus versanti obrepserit. *Dormi- tauerunt omnes & dormierunt: omnes, omnes etiam prudentes Virgines.* Matth. 25

Horat. in arte.

Quandoq; bonus dormitat Homerus.

Atq; opere in magno fas est obrepere somnum.

Errare, labi, decipi, peccare, humanum est.

Non decurritur hæc vita nisi interposito aliquâto somno. Oportet tamen sicut non semper dormit cor- pus, sed aliquando reuigilat, & surgit, sic & animas ex profundo peccati sopore aliquando suscitari.

Surgite, surgite, ecce Prodigus noster somnolētis- simus, grauissimus, negligētissimus omnium qui fue- runt vnquam, expergitur *in se reuersus.* Surgamus o- mnes, quid ita somnum nostrum amamus, spasmum & furorem voluntarium? Si ad rabiem pellendam vi- sitamus S. Hubertum in Ardenna, vel S. Reinaldum in nostra Hannonia, Si Orestes vt liberaretur à furiis Dianam adiit Tauricam, imo quis non adiret Anti- cyras & centies voraret Helleborum, quis non bibe- ret alacriter aquas Marath: imo quis non fineret a- periri sibi caput & fila quædam stolæ S. Huberti in- feri (Sancti verè nobis mirabilis, & ipsis venerabilis

Pp hære-

hæreticis) & cur pro periculofiori furia, quæ aut sine peccato non est, aut ipsa peccatum est, aut a peccato procedit, aut peccatum causat pedem non mouebimus? nec latum à loco decedemus: vnguem? Per nos stat, dilectissimi, quom inus à furoribus nostris liberemur: cooperemur, admoueamus cum Dei gratia manum operi, *qui creauit te sine te, non saluabit te sine te*, inquit S. Augustinus. Cur in phrenesi manebimus desperata sanitate, cum vnus ex maximè phreneticis iam ad se redeat, totus Dei gratia restitutus? *In se autem reuersus*, redditus sensibus, redditus mentis. Si secuti estis furorem ipsius, sequimini etiã correctionem. Quia ipse præcedit, idcirco vobis erubescendum sequi? quisunque sit, sequendus est tanquam dux, si bonum iter ineat. Quæ miseria ita insanire, vt ad mentem redire nobis, mori & nihil reuolueret?

Vt corpus redimas ferrum patieris & ignes.

Iob 2.] *Pellem pro pelle, & cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua.*

Vestis omnis ponitur, imò & pellis, vt corpori vita constet. *Vt mors vitetur pene mors ipsa suscipitur*, inquit S. Augustinus. Vt declinetur, centum mortes vna veteri grauioribus tolleratur: & quis mortuus, ex iis quos gloria necdum suscepit, non optaret millies vel vna die ad vitam redire, vt quæ perperam egit emendet. Quod corpus mortuum non appetit naturaliter animæ vt materia formæ vnionem? quæ anima beata vnionem corporis non petit, & secundam vitam in gloria? Quæ mulier iniquè repudiata maritum non suspirat? Misera igitur & deploratissima res est, ad auertendam animæ mortem, ad conseruandam gratiæ vitam, ad recuperandam perditam, & reuiuiscen-
tiam, tam parum à nobis fieri miseris & insensatis, qui nihil omittimus vt minimam corporis inualitudinem vel deformitatem curemus. V. de nus, reuidentur, laudamus, obuoluimus, mille linimus vnguentis, currimus, fatigamur. Ferrum pateremur & flammam si reuiuenscere liceret, lapides pateremur molares, stringeremur nos per angusta cum fer-
pentibus

pentibus foramina, iremus per ignem, excoriaremur
 viui, vt Sifanes, aut S. Bartholomæus permetteremus *Valer. Flac.*
 nos particulatim à Medea dissecari, lixaremur in ca- *in Argo-*
 cabo, concoqueremur in herbis, vt Aeson quidam, *naur.*
 vel in oleo, vt S. Iohannes Euangelista: exureremus *Ouid. 10.*
 nos libenter in nidulo sicut Phoenix, modo certi esse-
 mus de reditura iuuentute, ac renascentia formæ &
 vigoris. Ne in lupos transformaremur vt Lycanes, ne
 in boues vt Nabuchodonosor, ne in porcos vt Vlyf-
 sis socij, quid non ageremus, quid non toleraremus?
 Vt euaderemus ex carcere, vt liberet vxorem ac filios
 quis non iret ad inferos, cum Orpheo propter Eury-
 dicem, cum Cerere propter Proserpinam, cum The-
 seo propter eadem, cum Ænea propter suam patrem,
 vt poetarum habent fabulæ: vel vt reuera Christus
 propter detentas sanctorum patrum animas, vt fidei no-
 stræ symbolū docet. Sed quæ miseria est ad animæ in-
 ternam libertatem, ex bestia in hominem transfor-
 mationem, ad reuiuiscenciam, nec digitum à nobis
 moueri, nec oculum claudi? O ignauiam! O negligenti-
 am mille dignam infernis!

Cant. 6.] *Reuertere, reuertere Sunamitis.*

Isaię 19.] *Intra in cubiculā tuā.*

Matth. 6.] *Intra in cubiculum tuum.*

Isaię 46.] *Audite me, duro corde.*

Septuaginta habent.] *Audite, qui perdidistis cor.*

Ibid.] *Redite prauaricatores ad cor.*

Isaię 47.] *Sede tacens & intra in tenebras filia Chalda-
 orum.*

Perf. Saty. 4.] *Tecum habita, vt noris, quam sit tibi cur-
 ta supellex.*

Hieremię 31.] *Vsquequo delicias dissolueris filia vaga.*

Per fidem vestram dilectissimi, nonne Prodigio
 deteriores sumus? ipse enim fuit olim quod vidi-
 mus, & semel *in se reuersus* pro semper, videre quomo-
 do tandem à tot peccatis se receperit? *Cōuersus sum in
 arumna mea dum configitur spina.* De nobis autem di-
 ci posset, *Indurauerunt facies suas supra petram & nolue-
 runt reuerti:* mordent frenā, nec in viam redeunt, *Ierem. 5.*

quam deseruerunt. Similes bestiis indomitis, quae semel per fractis elapsae clatris, nec capi iterum uec-
duci se sinunt.

Sunt ut Gryllus quidam ex societate Vlyssis, qui, ut refert Homerus, semel ex homine mutatus in porcu, carminibus Cyrces meretricis aut veneficae, ita porcorum vita delectatus est, ut redeuntibus ad priorem formam sociis, ipse iterum homo fieri noluerit, persuadere etiam laborans aliis vitam illam humana meliorem. O obstinationem! O impoenitentiam intolerabilem! cur non dicimus potius Deo, *conuerte me Domine, & conuertar ego*, vel cum Heliseo, *Domine Deus meus reuertatur obsecro anima pueri huius, in viscera eius.*

3. Reg. 17.

Et qua ibimus quam breuissime ad recuperandam pulchritudinem? nisi in nos ipsos? Si suadeamur ire in auras, sublimitas & alarum defectus nos excusabunt.

Psal. 54.

Quis dabit mihi pennas sicut columbae: si ad mundi fines, pericula, sumptus, fatigatio, aestus, frigus, deserta, plagae aridae, & ignotae linguae, nos possent retardare? Populi ignoti sermonis: Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli: diceremus nos) Deus autem nihil aliud postulat, nisi ut reuertamur in nos, & ibi cum Prodigio aliquantum subsistamus. In se reuersus: nosce te ipsum. Quae breuis via, quam facilis, qua venit ad proprium centrum. Aperiendus tandem est oculus, & claudendus; ad externa: mutanda affectio. Ecce magnum hoc & sanctum iter sine motu sine periculo conficitur. Aliud est migrare corpore, aliud corde. Migrat corpore, qui motu corporis mutat locum; migrat corde, qui motu cordis mutat

Lib sentent.
ex Aug. &
aliis tom. 3.
oper. Aug.
sent. 341.

affectum, inquit magister Theologorum. Dein Deus & bonus Angelus nos illuc deducunt, nescio qua nos Sybilla comitetur.

Exodi 34.] *Ecce ego mittam Angelum meum, qui praecedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem paraui.*

Cant. 2.] *Introduxit me Rex in cellam vinariam.*
Deus lucentem columnam ignis nobis dat, ut Israelitis; stellam flammantem, ut tribus ab Oriente Regibus: manu nos trahit. *Trahe me in funiculis Adam. imo & por-*

& portat nos. *Dominus dux eius fuit, atq; portauit in humeris suis.* Ne dicamus, *nimum,*

—*facilis descensus auerni.*

*Sed reuocare gradum superaſq; euadere ad auras,
Hoc opus hic labor eſt.*

Deus gratiæ ſuæ funes demittit, vt nos ſicut Ieremiam de lacu extrahat, ſicut Daniele, ſicut Iosephū de cisterna. *Extraham te in ſagena mea,* inquit apud Ezechielem. Deus deducit ſuum fuſum, & filium gratiæ, ſicut Ariadne ad educendum de labyrintho Theſeum. O quam malum eſt, nolle videre domum ſuam deſertam, & ſe deſertum pati! i. velle vt corpus vacuū ſit ſine anima tabernaculum! O quam malum eſt deſiderare domum a fabro factam habitari, ne corruat, ne corrumpatur, ne venenatis ſeruiat animalibus, aut ſpectris, aut lemuribus; & nullam habere curam domus Dei manu factæ, quæ nos ſumus, ne be ſuis impleamur, & peccatis! O quā malum eſt velle habitare in aliena, cū habeas propriam, quæ neceſſario habitari debeat: id eſt, alienas ſemper ſerutari actiones, alienam vitam, cū in noſtra tam multa noranda, & tam multa corrigenda ſint? *S; te vigilanter homo attendis* (inquit S. Bernardus) *mirum eſt ſi ad aliud vnquam intendas.* Tot oculi quot erant in animalibus quæ vidit Ezechiel, vndique plena oculis, tot quot habebat Argus, qui vndique illis cingebatur, imo quot hiberna nocte in firmamento ſtellæ, non ſufficerent vnicuique noſtrum vt ſatis nos ipſos inſpiceremus.

Quare igitur illos declinabimus in alios? ſpectamus illos potius in ædes noſtras, in ſinum noſtrum. Reuertamur cum Prodigio, reuertamur in nos, & diſcamus nos ipſos, miſerias noſtras, peccata imperfectiones, eaque agnoſcentes humiliemus nos, monſtrems, confiteamur Deo per Vicarios, per præſides ad hoc cōſtitutos: illorum manus & verba ſanabunt nos, & reſtituent animas in ſtatum meliorem, quā vnquam fuerint; multo commodius, multo certius quā vani promittunt Chymici curare corpora eorum, qui lapide vtuntur philoſophico, iactātes adeo

*Ierem. 8.
Daniel 14.
Genes 37.
Ezech. 29.*

*D. Bern. ſer.
de obedient.
pat. & ſa-
pi. & ſer. 38.
in Cant.*

superlatiue auri sui femina, vt ei etiam tribuant virtu-
 zem arboris vitæ, imo vt dicere audeant arborem vitæ
 Adamo propositam, nihil aliud fuisse quam lapi-
 dem philosophorum. Eamus cito, cito, ad magnum
 hoc opus pœnitentiæ, cum nostro hoc Prodigio. & la-
 niores quam vnquam nostræ redibunt animæ Eamus
 ad patrem misericordiæ; Ille nos expectat, ille nos vo-
 cat, ille nos in clamat. Eamus, abiiciamus antiqua ve-
 teris Adæ scruta, ille nos nouo induet Adamo, Chri-
 sto Iesu. & ita nos hic adornabit, ita absoluet, omni-
 bus gratiæ partibus, vt cum fiducia post hanc vitam
 inter Cœlites ad perpetuas Agni nuptias, vesti-
 ti vestenuptiali ingredi audeamus. Con-
 cedat hoc omnibus nobis Domi-
 nus. Amen.

REGI SECVLORVM, IMMOR-
 tali, inuisibili, soli Deo, ac Beata Maria semper
 Virgini, studiorum & conatum meorum
 patrona charissima, honor, & glo-
 ria, in sacula seculorum.
 Amen.

FINIS.

AD LE-